

Aan de voorzitter van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied
Mevrouw drs. B. Visser
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Kenmerk 20211014-2

Betreft: Ontwerp Programma Noordzee
Leeuwarden, 14 oktober 2021

Geachte mevrouw Visser,

Het Waddengebied is nauw verbonden met de Noordzee. Ontwikkelingen en gebeurtenissen op de Noordzee zijn van wezenlijke invloed op het functioneren van het Waddengebied. Daarom gaat in de opvatting van de leden van het Omgevingsberaad Waddengebied (hierna: Omgevingsberaad) het Programma Noordzee niet alleen over de Noordzee maar ook over het Waddengebied. En dit is dan ook de reden dat ik namens het Omgevingsberaad specifiek een advies aan u aanbiedt over het voorliggende Ontwerp Programma Noordzee.

Op 31 augustus heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een presentatie gegeven in een daartoe speciaal bijeengeroepen bijeenkomst van het Omgevingsberaad. De beschikbare informatie, de presentatie, de vragen en de reacties van leden van het Omgevingsberaad hebben geleid tot dit advies.

Tot mijn vreugde was bij deze bespreking ook mevrouw S. Dekker als voorzitter van het Noordzeeoverleg, aanwezig.

Advies

Werk de relaties tussen het beleid voor de Noordzee en het Waddengebied beter uit.

De relatie tussen de Noordzee en het Waddengebied is op veel vlakken aanwezig zowel in ecologisch, economisch als in sociaal opzicht. Te denken valt bijvoorbeeld aan klimaatverandering, gaswinning, het neerzetten van windparken, calamiteiten op zeescheepvaartcorridors, natuurontwikkeling, het stranden van dode en of zieke dieren, recreatiemogelijkheden en mogelijkheden voor visserij.

De hoofdkritiek van het Omgevingsberaad op het Ontwerp van het Programma Noordzee is dat het Ontwerp Programma Noordzee nauwelijks ingaat op deze raakvlakken. Ook legt het Programma Noordzee geen verbinding met de Agenda voor het Waddengebied 2050. Het Omgevingsberaad had verwacht dat het Memo *Interrelaties tussen de Wadden en het Programma Noordzee* van 3 september 2020 in het Ontwerp Programma Noordzee verder was uitgewerkt.

Het Omgevingsberaad blijft zich dan ook afvragen hoe het rijk deze relaties ziet, maar ook hoe het rijk zijn rol ziet in het versterken van de samenwerking tussen het Programma Noordzee en de Agenda voor het Waddengebied 2050.

Het Omgevingsberaad adviseert in het definitieve Programma Noordzee hier serieus invulling aan te geven.

Als voorzet hiervoor doet het Omgevingsberaad de volgende aanbevelingen.

Planologie parallel

Uit recente discussies blijkt dat planologische keuzes voor de Noordzee en de Waddenzee elkaar sterk beïnvloeden. Denk daarbij aan locaties voor de energietransitie, de visgebieden, de invulling van de natuurfuncties in beide gebieden en de zandsuppleties. Vanuit het oogpunt van het Waddengebied is zorgvuldigheid hierbij van belang. Dit sterkt het Omgevingsberaad in de gedachte dat ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening van de Noordzee en de Waddenzee meer parallel zouden moeten lopen. Dit zorgt voor betere afstemming tussen de uitwerking van de verschillende doelen binnen (of in) beide gebieden.

Samenwerking op allerlei gebieden verdiepen en versterken

Het Omgevingsberaad adviseert u samen met betrokken overheden en organisaties te kijken hoe de samenwerking versterkt en verdiept kan worden zodat er meer vanuit een gemeenschappelijk visie toegewerkt kan worden naar oplossingen die zowel het beleid voor de Noordzee als het beleid voor het Waddengebied ten goede komen. Het Omgevingsberaad acht dit van groot belang en is graag bereid daar een actieve bijdrage aan te leveren. Zo heeft het Omgevingsberaad inmiddels de banden met het Noordzeeoverleg aangehaald.

Deze afstemming en versterking van de samenhang is niet alleen nodig op beleidsmatig, bestuurlijk en organisatorisch gebied maar ook op terrein van onderzoek en monitoring. Het Omgevingsberaad is verheugd met de in het Ontwerp Programma Noordzee genoemde voornemen om in het Noordzeeakkoord een integraal onderzoeks- en monitoringsprogramma uit te werken. Dit zogenaamde programma Monitoring Onderzoek Natuurversterking en Soortenbescherming (MONS) biedt kansen voor een goede afstemming met de onderzoekslijn op wetenschappelijk gebied voor de Waddenzee. Deze afstemming en versterking van de samenhang in onderzoek en monitoring ontbreekt helaas nog op economisch en sociaal gebied.

Het Omgevingsberaad adviseert daarom in de definitieve versie van het programma Noordzee aan te kondigen hiervoor een aanpak uit te gaan werken.

Impactanalyse nodig

Economisch is een aantal sectoren in het Waddengebied afhankelijk van beleidsmatige keuzes en mogelijkheden die op de Noordzee geboden worden. Het Ontwerp Programma Noordzee kan daarom mogelijk van grote invloed zijn op deze sectoren. Het rijk zou helder moeten maken wat de gevolgen zijn voor de inwoners en ondernemers van het Waddengebied. De visserij- en aanverwante bedrijven, de havens en de bewoners willen graag weten wat het Programma Noordzee voor hen betekent.

Het Omgevingsberaad adviseert daarom de impactanalyse uit te voeren voor het Programma Noordzee, zoals dit voor het Waddengebied is afgesproken.

Gedegen informatie verzamelen bij incidenten

Bij grootschalige incidenten is het snel en op deskundige wijze verzamelen van gegevens van groot belang. We kennen allemaal de voorbeelden, zoals onlangs het aanspoelen van bruinvissen en het incident met de MSC Zoë. Gelukkig zijn vrijwilligers en onderzoekers vaak bereid onmiddellijk aan de slag te gaan, maar zij moeten het vaak stellen zonder regie, middelen en mandaat. Het instellen van een Early Response Team voor het verzamelen van gegevens zou daarbij behulpzaam kunnen zijn.

Het Omgevingsberaad adviseert in het Programma Noordzee de mogelijkheden daarvoor te onderzoeken.

Juiste aandacht voor recreatie en toerisme

De waddenkust wordt zeer gewaardeerd door bezoekers. Opvallend is dan ook dat recreanten en toeristen in het Ontwerp Programma Noordzee alleen worden gezien als veroorzakers van zwerfvuil en verstoorders van natuur en niet gezien worden als een groep die groot belang heeft bij schone kust. De tekst in het Ontwerp Programma Noordzee is niet geheel in balans met hoe vervuiling aan de kust ontstaat. Er zijn ook andere bronnen van vervuiling zoals afval van allerlei schepen.

Het Omgevingsberaad adviseert daarom in het Programma Noordzee aandacht te schenken aan het terugdringen van vervuiling die op de waddenkust terecht komt.

Inzicht nodig in kansen en draagkracht mari- en aquacultuur

Het Omgevingsberaad ziet zeker kansen voor mari en aquacultuur in de Noordzee. Tegelijkertijd leven er zorgen over de potentiële mogelijkheden van de draagkracht van mari- en aquacultuur in de Noordzee. Deze inpassing moet in balans zijn met de beschikbare hoeveelheid voedingsstoffen opdat het geen bedreiging vormt voor de natuurontwikkeling en de vispopulatie.

Het Omgevingsberaad bepleit daartoe een beter inzicht in de mogelijkheden en beperkingen. Ontwikkel kennis en ervaring hierover in de praktijk door in stappen opschaling te realiseren. Het verdient aanbeveling om daarbij niet alleen naar het nu te kijken maar ook naar de toekomstige ontwikkelingen van bijvoorbeeld de in de rivierwater meegebrachte voedingsstoffen.

Tot slot

Ik ga er vanuit dat u de aanbevelingen betreft bij de verdere stappen voor het maken van het Programma Noordzee. Uiteraard ben ik altijd tot nader overleg bereid.

Hoogachtend,

drs A.A.M. Brok
voorzitter Omgevingsberaad Waddengebied.

Een afschrift van deze brief wordt verzonden aan mw. drs C.J. Schouten, minister van LNV.

